

שם וזהות

בזיקה לערך ה"שונות"

רקע:

בתרבויות רבות השם שניתן לילד הוא בעל משמעות רבה. לעיתים פירוש השם מרמז על האופי התרבותי בארץ בה נולד. במקרים רבים, השם מרמז על התרבות המשפחתית או על המאווים והציפיות המלווים את לידת הילד החדש.

בעבר היה מקובל לשנות שמות עם העלייה לישראל ולהחליף את השם שניתן בארץ המוצא לשם עברי. כיום נוטים אנשים לשמור על שמם המקורי.

מטרות:

- להעלות את המודעות למקומו של השם הפרטי ולחשיבותו עבור האדם.
- להבין את הזיקה הקיימת בחלק מהשמות בין משמעות השם לזהות של האדם.
- להעמיק את ההיכרות ההדדית בין תלמידי הכיתה באמצעות הבנת שמם בהקשר התרבותי והאישי-משפחתי.

טרם פעילות

תלמידי הכיתה יראיינו בן משפחה קרוב אודות שמו ומשמעותו.

הצעות לשאלות אפשריות:

- מי הציע את השם?
- האם יש פירוש לשם בעברית?
- האם יש פירוש לשם בשפת המוצא?
- מדוע נבחר השם הזה?
- האם היו סיבות או נסיבות מיוחדות שהשפיעו על הבחירה?
- האם השם נבחר לפני או אחרי לידת התינוק/ת?
- האם השם נשמר כמו במקור, או שכיום השם השתנה?
- מי מבני המשפחה קורה לך בשם המקורי? מי משתמש בכינוי או שם שונה?

מהלך הפעילות

א. יצירת פאזל המורכב משמות ילדי הכיתה

הצעה א: יצירת פזל כיתתי של אותיות המרכיבות את שמות ילדי הכיתה. כדוגמת המשחק "שבץ נא". (ניתן להרכיב על ריצפת החדר או על הלוח).
הצעה ב: המורה תכין פזל המורכב משמות ילדי הכיתה, כל ילד יאתר את שמו ויספר משהו לגביו (מדוע נקרא כך, מה משמעות השם וכו').
הערה: יש חשיבות שהמורה תספר על שמה על מנת לקרב את הנושא לתלמידים ולדון בו מנקודת מבט אישית.

ב. התבוננות בשמות ודיון אודות:

- אילו שמות הם בשפת מוצא שאינה עברית?
- לאילו שמות יש פירוש בעברית?
- מה פירוש השם שניתן בשפה שונה מעברית? (האם לשם יש משמעות בשפה, פירוש מילולי)
- האם יש שמות נפוצים? ייחודיים?
- אילו דברים חדשים למדנו על ילדי הכיתה בעקבות הפעילות?
- מדוע לדעתכם בחרנו לבנות פאזל משמות ילדי הכיתה?
- האם ניתן למצוא סמליות בפאזל הזה בהקשר רחב יותר?

ג. שמי אינו שלי...

המורה תצמיד לכל תלמיד מדבקה ובה שם אחר, שאינו שמו. ניתן לתת שמות בעלי צליל זר, שמות מארצות מוצא אחרות, שמות נפוצים ו/או ייחודיים.
פעילות זאת תתבצע בשני שיעורים וביניהם הפסקה. התלמידים יקראו בשמם החדש לאורך הפסקה או לאורך זמן מוקצב אחר.
לאחר הפעילות תתקיים שיחה בהנחיית המורה.

נקודות לדיון:

- כיצד הרגשתם כשנקראתם בשם זה? מדוע?
- האם שינוי השם גרם לכם להתנהג אחרת? האם גרם לאחרים להתנהג אליכם אחרת? כיצד?
- בררו האם יש בכיתה תלמידים שאינכם הוגים את שמם נכון.
- בעקבות הפעילות, כיצד תפעלו כשיגיע עולה חדש לכיתה? הכוונה להרחיב את הפעילות האפשרית בהתייחסות לשם: ראיון עם ההורים על מתן השם בארץ המוצא, מצגת על העולה החדש ופרשנות על שמו באתר בית הספר, מתן מקום לעולה החדש להחליט כיצד ירצה שחבריו יקראו בשמו?

מהלכה למעשה

יצירת "ספר השמות הכיתתי" – קטלוג שמות תלמידי הכיתה ופירושם. הספר מעצים את הפעילות ומאפשר עיסוק מתמשך בנושא. ספר השמות יכול להוות בסיס לספר "על עצמי", ספר שיביא היבטים מעולמם האישי של תלמידי הכיתה.

"ספר השמות הכיתתי" ניתן לעיבוי לאורך השנה ואף לאורך כל שנות הלימוד. התלמיד יוסיף בקטלוג תכנים נוספים הקשורים בו: רשמים מאירועים שונים בבית הספר, תמונות וצילומים, ספרים אהובים, יכתוב תקציר על אנשים בעלי שם דומה ועוד...